

SLOVENSKÁ ĽUDOVÁ HRAČKA

Vec, ktorá sa bezprostredne spája so životom dieťaťa a prostredníctvom ktorej vstupuje do sveta dospelých, predmet ktorým sa človek učí rozvíjať svoj intelekt, ktorý ho humanizuje a vyvoláva v ňom spomienky na vlastné detstvo, to všetko a ešte oveľa viac ja HRAČKA.

Hra je dôležitým výchovným procesom. Vo vzťahu dieťa – hračka, stávajú sa neživé predmety aktérmi reálnej akcie a ocitávajú sa v kreáciach odpozorovaných zo života, s konkrétnym presahom do reality. Predstavami dieťaťa obohatená hračka sa stáva „živým“ priateľom, schopným čiastočne suplovať aj citovú oblasť. Na nej sprostredkovane realizuje didakticko-mentorské procesy a formuje vlastný vzťah a postoj k realite. Formou hry s hračkou sa učí dieťa konať, chápať a rozlišovať dobro od zlého, intelektuálne rásť.

Akýkoľvek predmet hry je odraz prostredia, v ktorom sa dieťa vyskytuje a hračka je svojou podstatou transformáciou reálneho života. Jej prostredníctvom nadobúdame obraz o spoločnosti, o ekonomickej prosperite, výtvarnom čítení, vkuse, o živote a jeho najrôznejších pracovných a intelektuálnych premenách.

Dnešný pretechnizovaný svet z veľkej časti vylúčil zo svojho prostredia klasickú hračku, ktorá bola dieťaťu navigátorom pri poznávaní i formovaní jeho pozitívneho vzťahu k prostrediu, ktoré ho obklopuje. Trend technicky dokonalých hračiek nedáva dieťaťu možnosť radovať sa z hry. Sú pre neho neinšpiratívne, výrazne usmerňujú jeho konanie, obmedzujú ho v akcii a svojou dokonalosťou sa stávajú pre neho sterilné. Takáto hračka emotívne degraduje dieťa a z tohto aspektu sa javí návrat ku klasickej hračke z prírodných materiálov ako nevyhnutnosť. Len prirodzenou formou hry možno vytvoriť a upevňovať vzťahy k prostrediu v ktorom žijeme, vzbudzovať záujem o všetko krásne, čo človeku ešte zostalo. Naučiť sa chápať život v jeho základných hodnotách dar – krása – láska.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby svojím odborným zameraním nadväzuje na ľudovú tradíciu a to v dvoch polohách: zachováva a zároveň rozvíja princíp ľudovosti obsiahnutý v artefaktoch, spájajúcich sa s národnou ľudovou kultúrou Slovenska. Produkcia ÚĽUV vychádza z najlepších tradícií ľudového výtvarného prejavu, ktorého organickou súčasťou je aj hračka. Pod metodickým a odborným vedením výtvarníkov ÚĽUV: Ing. Evy Kováčovej, Evy Kramplovej, Jany Menkynovej a v poslednom období aj Mariana Bočkaya a Ing. arch. Slavomíra Židecia v spolupráci s výrobcami ÚĽUV sa rozvíja tradícia ľudovej hračky na Slovensku. Takže vlastne ľudová hračka ÚĽUV prechádza renesanciou.

Docenenie jej výtvarných hodnôt a aktuálnosť ponuky sa spája s mimoriadnym úspechom na veľtrhoch v zahraničí (Frankfurt, Mníchov, Paríž), na špecializovanom veľtrhu hračiek „MUBU“ vo Švajčiarsku, či u obchodných partnerov z celého sveta.

Hodnotné sú ocenenia Strieborné a Bronzové pávie pero udelené na Medzinárodnom Bienale krojovaných bábik v Krakove, ktoré získala Ing. Eva Kováčová za 2 kolekcie bábik.

Klasická hračka je teda pre existenciu človeka nevyhnutná. Preto práca výtvarníkov ÚĽUV nemôže byť zbytočná a chápaná ako pseudoromantizmus. Dnešný svet, práve tak, ako budúci, bude potrebovať pre svoju záchranu krásu. Ľudová hračka sa práve touto prostou krásou inšpiruje. Klasické materiály sa stávajú pre ňu záväzné. Sú reflexiou prostredia, v ktorom vznikli. Z ich materiálovej podstaty môžeme vyvodit sezónnosť vzniku, citové spriahnutie s prostredím i vyčítať kolobeh života. Ľudová bábika je nositeľom večného materstva, drevený koník sa stáva symbolom gazdovstva, husár je predobrazom chrániť vlasť, vtáčik šťastím a krásou, vozík cestou do sveta... V ľudových hračkách sú zakódované remeslá, život i rok – v píšalkách a hlinených figúrkach jar, v slamených panáčikoch leto, v šúpofových bábikách jeseň a v drevených hračkách zima.

Tvarové bohatstvo a materiálová rôznorodosť hračiek ÚĽUV je dokladom inšpiračnej sily, ktorú pôvodná ľudová hračka v sebe má. Ak sa dá láska nazvať tradíciou, tak potom je s ňou späta, ale ak je láska dar života, a to s ním určite je, tak potom všetky hračky z ÚĽUV sú späta s láskou.